

Befolkningsstatistik

2003

BE0101

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Befolkning

A.2 Statistikområde

Folkmängden och befolkningsförändringar

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, programmet för befolkningsstatistik BV/BE

Kontaktperson: Ewa Eriksson och Hans Gidebäck

Telefon 019-17 67 43, 019-17 65 79

Telefax: 019-17 69 42

e-post: befolkning@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, programmet för befolkningsstatistik BV/BE

Kontaktperson: Ewa Eriksson och Hans Gidebäck

Telefon 019-17 67 43, 019-17 65 79

Telefax: 019-17 69 42

e-post: befolkning@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Produkten baseras på administrativa register

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Årsskiftesversionen av RTB-registren finns långtidsarkiverade sedan 1968. Ingen gallring av data sker.

A.9 EU-reglering

Rekommendationer finns för migrationsstatistiken. SCB deltar i två arbetsgrupper, Working Group for Migration Statistics och Working Group for Demographic Statistics.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa folkmängdens storlek och sammansättning samt förändringarna i befolkningen.

I samband med att länsstyrelsernas folkbokföring lades om till ADB 1967 sammanställde SCB ett register över totalbefolkningen (RTB). Registret ska vara en kopia av skattemyndigheternas personregister. RTB förnyas successivt med inkomna förändringsrapporter (aviseringar) som till exempel födelser, dödsfall, civilståndsändringar och flyttningar, i form av elektroniska aviseringar från skattemyndigheterna. Aviseringarna baserades fram till den 1 juli 1991 på rapporteringar från pastorsämbetena (i Stockholm och Göteborg av lokal skattemyndighet). Efter den 1 juli 1991 görs den ursprungliga aviseringen av de lokala skattekontoren. Från och med 1 januari 1998 kommer aviseringarna alla veckodagar (d.v.s 5 dagar i veckan). Tabeller framställas från RTB med till exempel folkmängden fördelad efter kön, ålder och civilstånd för godtyckligt avgränsade områden från fastighetsnivå upp till län och hela riket. All befolkningsstatistik från SCB baseras från och med årsskiftet 1973/74 på RTB.

A.11 Statistikanvändning

Kommuner: Underlag för planering av till exempel barnomsorg, skola, äldreomsorg och bostadsbyggande.

Landsting: Underlag för sjukvårdsplanering.

Länsstyrelser: Underlag för administrativ verksamhet och länsplanering

Socialstyrelsen: Underlag för bidragsberäkning

Riksförsäkringsverket: Underlag för beräkning av ersättning till landstingen för sjukvård och tandvård.

Polisen, försäkringskassor med flera: Underlag för dimensionering av den regionala verksamheten.

Befolkningsstatistiken används även till planering och forskning. Inom näringslivet används statistiken som underlag för beräkning av marknadspotentialer och marknadsandelar. Vidare används statistiken vid beräkning av skatteutjämningsbidrag för kommuner och landsting. Andra statistikgrenar vid SCB använder befolkningsstatistiken som underlag vid andelsberäkningar.

A.12 Uppläggning och genomförande

SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) får dagligen aviseringar från folkbokföringen. Utgångsmaterialet för förändringsuppgifterna är de rapporter om födelser, dödsfall, flyttningar och civilståndsändringar som skattekontoren lämnar till Riksskatteverket (RSV). Från RTB kan tabeller framställas med t.ex. folkmängden fördelad efter kön, ålder och civilstånd för godtyckligt avgränsade områden från fastighetsnivå och uppåt. RTB och de ändringsmeddelanden till RTB som avser födelser, dödsfall, inrikes flyttningar, immigration och emigration utgör primärmaterialet till tabellframställning. Uppgifterna avser den folkbokförda befolkningen. SCBs befolkningsstatistiken baseras sedan 1968 på RTB och folkbokföringsmaterialet med dess begrepp och definitioner.

Se publikationerna SOS (Sveriges officiella statistik) Befolkningsstatistik del 1-2, del 3 eller del 4

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planerade

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Den årliga befolkningsstatistiken är en totalräknad statistik som beskriver befolkningens sammansättning i olika avseenden (kön, ålder, civilstånd, medborgarskap, födelseland och regional fördelning m. m.) och förändringar i befolkningen över tiden.

Underlagen för befolkningsstatistiken utgörs av uppgifter om befolkningen i registret över totalbefolkningen (RTB).

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Målstorheterna är av tre slag:

- Folkmängdsuppgifter avseende situationen den 31 dec 2003. Antal personer efter ålder, kön, civilstånd, medborgarskap, födelseland, län, kommun, storstadsområden och riksområden m. m.
- Antal demografiska händelser under år 2003. Det avser bl a antal födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsförändringar, medborgarskapsförändringar m. m.
- Olika demografiska standardmått, som medellivslängd, summerad fruktsamhet, spädbarnsdödlighet, dödsrisker.

1.1.1 Objekt och population

Den totala populationen för 2003 års befolkningsstatistik utgjordes av alla personer som var folkbokförda i Sverige under någon period under 2003.

Enligt folkbokföringsförordningen skall en person bokföras på den fastighet där han regelmässigt vistas. Om tveksamhet råder vid bedömningen av var en person är bosatt skall stor hänsyn tas till var personen har sitt arbete eller sin familj.

Viktiga undantag från huvudregeln är:

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige

Personer som är anställda utomlands i statens tjänst, huvudsakligen UD- och SIDA-anställda, folkbokförs i Sverige. Detta gäller även familjemedlemmar och svensk betjäning. Svenska missionärer och präster som är anställda utomlands och deras medföljande familj får vara folkbokförda i Sverige. Vidare är svenska medborgare som flyttar utomlands folkbokförda i Sverige om vistelsen utomlands är avsedd att vara mindre än ett år. Dessa folkbokförs under rubriken "på församlingen skrivna" eller på en fastighet där man fortfarande disponerar bostad.

2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda

Personer som vid inflyttningen till Sverige har för avsikt att vistas här kortare tid än ett år folkbokförs ej. Utomnordiska medborgare måste ha uppehållstillstånd för att bli folkbokförda. Normalt tar det cirka fyra månader att få eventuellt tillstånd. Utländska medborgare som tillhör utländsk beskickning eller konsulat eller dess betjäning folkbokförs inte i Sverige.

Personer i kategori 1 ingår i populationen. Personer i kategori 2 ingår inte i

populationen.

1.1.2 Variabler

Variabler	Kommentar
Ålder den 31 dec 2003	
Ålder vid en viss händelse under 2003	Ålder vid barnafödande, flyttning m. m.
Civilstånd 31 dec 2003	Värden: ogift, gift inkl registrerad partner, skild inkl separerad partner, änka/änkling inkl efterlevande partner.
Civilståndsförändring under 2003	Värden: giftermål, skilsmässa, maka/makes dödsfall, partnerregistrering, partnerseparation, partners dödsfall Samtliga civilståndsändringar som avser 2003 och som rapporterats till och med 31 januari 2004 tas med.
Barnets ordningsnummer	Det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda.
Dödfödda	Med dödfött barn avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjugooåttonde havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 35 cm lång).
Folkbokföringsförsamling den 31 dec 2003	Bestäms av folkbokföringens huvudregel, att man skall vara folkbokförd på den fastighet där man regelmässigt vistas. Från regeln finns ett antal undantag, se bilaga. Nyfött barn folkbokförs i den församling, i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet i den församling där nedkomsten skedde
Flyttning under 2003	En flyttning måste ske mellan olika fastigheter för att räknas som flyttning i statistiken. Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med den faktiska flyttningsdagen om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttningsanmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från den dag då anmälan kom in till någon av de myndigheter som är behöriga att ta emot anmälan. Samtliga aviseringar om flyttningar som avser 2003 och som rapporterats till och med 31 januari 2004 tas med
Födelseland	Födelselandets benämning hänförs till förhållandena vid födelsepunkten. Politiska och geografiska förändringar kan i efterhand förändra födelselandet om humanitära skäl åbropas vid ansökan om förändring. Fram till år 1947 räknades alla personer som fötts i utlandet som utrikes födda. Sedan 1947 registreras inte barn som fötts utomlands som utrikes födda om modern vid barnets födelse var

	folkbokförd i Sverige.
Föräldrars födelseland Födelselän	Uppgifterna om födelselän ändras inte på grund av indelningsändringar utan avser hela tiden länsindelningen vid respektive individs födelse.
Immigration/emigration under 2003	För att bli registrerad som immigrant skall man ha för avsikt att stanna i Sverige minst ett år. För att bli registrerad som emigrant skall man ha för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år.
Invandringsår	Invandringsåret definieras som det år invandringen registrerats vid skattemyndighetens personregister. Invandringsåret avser alltid den senast registrerade invandringen. Personer som invandrat före 1968 saknar uppgift om invandringsår.
Levande födda	Med levande fött barn avses nyfödd som efter födelsen andats eller visat andra tecken på liv såsom hjärtslag, pulsationer i navelsträngen eller tydliga, spontana rörelser av skelettmuskulaturen.
Medborgarskap 31 dec 2003	Redovisningarna av medborgarskap och födelseland bygger på uppgifter i folkbokföringen. Där hänförs besittningar, kolonier samt mandat- och förvaltarskapsområden till moderlandet. Medborgarskap ska i princip avse nu existerande självständig statsbildning.
Medborgarskapsförändring under 2003	
Nyblivna frånskilda	<p>För nyblivna frånskilda erhåller SCB på likartat sätt som för nyblivna gifta en avisering för var och en av de före detta makarna, såvida båda är folkbokförda i Sverige. Aviseringarna innehåller inte personnumret för den före detta sambandspersonen.</p> <p>Till äktenskapsregister inkommer uppgifter om skilsmässor som stadfästs eller avgjorts vid svensk domstol. Dessa uppgifter bearbetas även statistiskt och ingår i denna rapport.</p> <p>Nyblivna frånskilda redovisas efter fem olika begrepp, nämligen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a Nyblivna frånskilda kvinnor, vars före detta make är folkbokförd i Sverige eller utlandet. b Nyblivna frånskilda män, vars före detta maka är folkbokförd i Sverige eller utlandet. c Nyblivna frånskilda där båda de före detta makarna är folkbokförda i Sverige. d Skilsmässor där åtminstone en av makarna är folkbokförd i Sverige. e Skilsmässor avgjorda eller stadfästa vid svensk domstol. <p>Nyblivna frånskilda redovisas i den församling där de vid skilsmässan var folkbokförda.</p>
Nyblivna gifta	För nyblivna gifta får SCB en avisering för vardera makarna om båda är folkbokförda i Sverige. Aviseringarna innehåller inte

	<p>personnumret för sambandspersonen, det vill säga i detta fall den som giftermålet ingås med.</p> <p>Nyblivna gifta redovisas efter fyra olika begrepp nämligen:</p> <p>a Nyblivna gifta kvinnor, vars make är folkbokförd i Sverige eller i utlandet.</p> <p>b Nyblivna gifta män, vars maka är folkbokförd i Sverige eller utlandet.</p> <p>c Nyblivna gifta kvinnor och män där båda makarna är folkbokförda i Sverige.</p> <p>d Ingångna äktenskap där åtminstone en av makarna är folkbokförd i Sverige.</p> <p>Nyblivna gifta registreras hos det LOK där personen är folkbokförd eller senast var folkbokförd (utvandrat). Har personen aldrig varit folkbokförd i landet, registreras vigseln endast i diariet hos LOK.</p>
Obefintligregistret	<p>Den person vars adress och vistelseort, trots att all tänkbar utredning gjorts, är okänd bokförs under rubriken "utan känt hemvist". En person som oavbrutet under två år varit folkbokförd under rubriken "utan känt hemvist" avregistreras som obefintlig. Överföring till och från obefintligregistret avser i de flesta fall personer som flyttat från Sverige utan att anmäla flyttning respektive flyttat tillbaka till Sverige utan att vid utflyttningen ha anmält denna.</p>
Partnerskap	<p>Registrerat och upplöst partnerskap</p> <p>Den 1 januari 1995 började lagen gälla att två personer av samma kön kan registrera sitt partnerskap. Statistik över nyregistrerat partnerskap redovisas på län, kön och ålder. I folkmängdsstatistiken redovisas partnerna under civilstånd gifta resp. skilda.</p>
Personer med utländsk bakgrund	<p>Definition av detta begrepp finns redovisad i ett meddelande i samordningsfrågor (MIS 1996:5)</p> <p>Under indelningar av personer med utländsk bakgrund är</p> <p>a Utrikes födda</p> <p>b Födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar</p> <p>c Födda i Sverige med en svenskfödd och en utrikes född förälder</p>
Spädbarnsdödlighet	<p>Med spädbarnsdödlighet avses dödsfall som inträffar före ett års ålder.</p>
Ursprungsland	<p>Ursprungsland är detsamma som födelseland.</p>
Utlänningar	<p>Med utlänningar avses utländska medborgare och statslösa.</p>
Utrikes födda	<p>Redovisning sker enligt meddelandet i samordningsfrågor (MIS 2002:3).</p>
Ålder	<p>I tabellredovisningen används ofta en tabulering efter variabeln ålder som inte är ett entydigt begrepp. Med ålder kan dels avses uppnådd ålder vid årets slut det vill säga i princip en redovisning</p>

efter födelseår (fall A), dels uppnådd ålder då en viss händelse inträffat (till exempel dödsfall och civilståndsändring) det vill säga exakt ålder (fall B).

I de fall som i tabellhuvudet anges ålder avses ålder då händelsen inträffat (fall B). Någon direkt redovisning efter ålder vid årets slut (fall A) förekommer inte utan i stället sker redovisningen efter födelseår vilket man lätt kan räkna om till ålder vid årets slut.

Återinvandring respektive återutvandring

Med återinvandring avses att man kommer tillbaka till Sverige efter att ha varit bosatt utomlands och med återutvandring menas att man invandrat och sedan lämnat Sverige igen.

1.1.3 Statistiska mått

Summa, medelvärde, median, kvartil, andel

Medelfolkmängd: Medelfolkmängd är genomsnittet av folkmängden i början och slutet av året.

Befolkningsförändring: Folkökningen definieras som skillnaden mellan folkmängden vid årets början och årets slut.

Åldersdifferentierat fruktsamhetstal: Beräknat antal barn som 1000 kvinnor får under sin reproduktionsperiod enligt aktuell fruktsamhet och under förutsättning att ingen dödlighet förekommer till och med 49 år.

Den samlade legala abortkvoten: Antal legala aborter som 1000 kvinnor genomgår under hela sin reproduktionstid under förutsättning att kalenderårets legala abortfrekvens gäller och att ingen av kvinnorna dör före 50 års ålder.

Nettoreproduktionstal: Kvoten mellan antalet individer i två successiva generationer av samma kön, där hänsyn tas till såväl fruktsamhet som dödlighet.

Bruttoreproduktionstal: Kvoten mellan antalet individer i två successiva generationer av samma kön, där man bortser från dödligheten före fruktsamhetsperiodens slut.

Dödstal: Kvoten mellan antalet dödsfall under en period och den folkmängd, som under samma period varit utsatt för risk att dö. Talet uttrycks i allmänhet i promille.

Naturlig folkökning: Motsvaras av födelseöverskottet, det vill säga överskottet av födda över döda.

Flyttningsöverskott: Differensen mellan in- och utflyttade.

Födelsekvoter:

Könskvot - Pojkar mot 1000 flickor

Utomäktenskaplig födelsekvot - Utom äktenskap födda på 1000 födda bland respektive åldersgrupper.

Flerbördskvot - I flerbörder födda på 1000 födda på respektive grupper.

Dödfödskvot - Dödfödda på 1000 födda (levande och döda) bland respektive grupper.

Dödsrisker: Vid framställning av livslängdstabellerna har följande formel använts för beräkning av de observerade dödsriskerna:

$$q_x^t = \frac{D_x^t}{M_x^t + d_x^t}$$

D_x är antalet dödsfall bland x-åringar under perioden t,

M_x är risktiden i åldern x år under perioden t

och d_x är det antal döda x-åringar vilka under kalenderåret (femårsperioden) t

avlidit efter sin födelsedag.

För 0-åringar har dödsrisken bestämts enligt:

$$q_0^t = \frac{D_0^t}{F^t}$$

där F är antalet levande födda.

I åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom utjämning av observerade risker. Till och med 1996 baserades denna utjämning på Wittsteins formel. Eftersom metoden visade sig överskatta dödsriskerna i de högsta åldrarna har en ny utjämningsmetod utarbetats (Martinelle, S (1987): A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality, R&D Report, Statistics Sweden).

Kvarlevande och återstående medellivslängden: Med kvarlevande avses de individer bland 100 000 levande födda som vid aktuella dödsrisker beräknas uppnå åldern x år; de betecknas här l_x . Antalet 0-åringar är enligt tabellens radix $l_0=100\ 000$ och kvarlevande vid övriga åldersår beräknas på följande sätt:

$$l_x = l_{x-1}(1 - q_{x-1})$$

Den högsta ålder i hela år som antas kunna uppnås betecknas w .

Den återstående medellivslängden utgörs av antalet år som i genomsnitt återstår att leva för en x -åring. Återstående medellivslängden vid födelsen kallas kortare för medellivslängden. Den återstående medellivslängden beräknas med uttrycket:

$$e_x = \frac{\sum_{i=x}^w L_i}{l_x}$$

Den genomlevda tiden i en ettårs åldersklass beräknas först genom

$$L_x = (l_x + l_{x+1})/2$$

Uttrycket gäller under antagandet att antalet dödsfall i en åldersklass är jämnt.

Under första levnadsåret är detta antagande inte tillämpligt. Då gäller

$$L_0 = a_0 l_0 + (1 - a_0) l_1$$

där

a_0 = medelåldern för dem som dör under första levnadsåret.

Sannolika återstående medellivslängden: Den ålder vid vilken hälften av den ursprungliga födelsekullen avlidit.

Spädbarnsdödlighet. Med spädbarnsdödlighet avses dödsfall som inträffar före ett års ålder.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I publikationen **Befolkningsstatistik del 1-2** redovisas statistiken efter riket, län, kommuner, storstadsområden och landskap. För folkmängden görs indelningar inom dessa grupper efter kön, ålder, civilstånd samt, in- och utflyttningsland. För födda görs indelningar efter kön och moderns ålder. För döda görs indelningar i kön, ålder och civilstånd. För flyttningar görs indelningar i kön, ålder och medborgarskap. Immigranter och emigranter redovisas efter län, kön, ålder, medborgarskapsland, in- och utvandringsår.

I publikationen **Befolkningsstatistik del 3** redovisas statistiken efter riket, län, storstadsområden, kommuner, A-regioner, riksområden, kön, ålder, civilstånd, medborgarskap, födelseort, födelselän, födelseland, invandringsår samt ursprungsland.

I publikationen **Befolkningsstatistik del 4** redovisas statistiken i de olika kapitlen:

1 Befolkningens sammansättning

Indelningar görs efter riket, län, kön, ålder och civilstånd.

2 Befolkningsförändringar - översikt

Indelningar görs efter riket, län och civilstånd.

3 Födda

Indelningar görs efter riket, län, kön, moderns ålder, moderns födelseort och folkbokföringslän, moderns födelseland, moderns medborgarskap, moderns civilstånd, antal av modern dödfödda respektive levande födda barn, tidigare födda barn, barnets ordningsnummer, barnets medborgarskap, barnets födelseår, barnets födelsemånad, börd, föräldrarnas ålder, föräldrarnas medborgarskap, föräldrarnas födelseland, föräldrarnas vigselår.

4 Döda

Indelningar görs efter län, kön, ålder, civilstånd och medborgarskap.

5 Civilståndsändringar

Indelningar görs efter riket, län, kommuner, kön, ålder, medborgarskap, födelseland, makarnas ålder, makarnas förutvarande civilstånd, äktenskapets varaktighet, vigselår, antal år sedan vigselåret samt barnantal.

6 Medborgarskapsbyten

Indelningar görs efter kön, ålder, civilstånd, tidigare och nuvarande medborgarskap, förutvarande medborgarskap samt invandringsår.

I statistikpaketet **BEFPAK-folkmängd** redovisas folkmängden efter kön, ålder, civilstånd, medborgarskap, födelseland, utländsk bakgrund och invandringsår, län, kommuner, församlingar samt delområden i kommuner.

I statistikpaketet **BEFPAK-befolkningsförändringar** redovisas förändringarna efter kön, ålder, medborgarskapsland, in-/utflyttningsområde. De regionala indelningar som görs är län, kommuner, församlingar och delområden inom kommuner. Vissa nivåer och variabler tas endast fram som uppdrag.

I serien **Statistiska meddelanden (SM BE)** redovisas folkmängden i riket, län, kommuner och storstadsområden, befolkningsförändringar i riket och länen samt in- och utvandrare efter medborgarskap.

De regionala indelningarna

Folkmängdsstatistiken avser förhållandena 31 december 2003 enligt den indelning i administrativa områden som gäller från den 1 januari 2004. I de tabeller som innehåller uppgifter även för andra år än 2003 har hänsyn endast tagits till indelningsändringar som inneburit att minst hela församlingar överförts eller sammanslagits. Befolkningsförändringarna under 2003 redovisas enligt den regionala indelningen den 1 januari 2003

1.1.5 Referenstider

Befolkningsstatistik del 1-2, 3 och 4. Referenstidpunkten är den 31 december 2003 för all statistik som avser folkmängdens sammansättning i olika avseenden (kön, ålder, medborgarskap, födelseland, geografisk utbredning m. m.). För statistik som rör händelser (födslar, dödsfall, flyttningar m. m.) är referensperioden år 2003.

För **BEFPAK-folkmängd** är referenstidpunkterna hel- och halvårsskiftet samt tredje kvartalet. Statistiken i **BEFPAK-befolkningsförändringar** tas fram fyra

gångar om året, det vill säga vid kvartalsskiftena.

1.2 Fullständighet

Statistiken över befolkningen och dess förändringar är i stort sett fullständig. De brister som finns gäller familjestatistiken pga att det inte finns uppgifter om sambofamiljer om de inte har gemensamma barn. Eftersom man inte är folkbokförd på lägenhet ännu utan på fastighet är det svårt att härleda sambor.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken baseras på uppgifter från registret över totalbefolkningen som allmänt sett har god kvalitet. De kontrollundersökningar som gjorts genom åren visar att tillförlitligheten är god i de allra flesta statistikredovisningarna. Tillförlitlighetsproblem finns framför allt i redovisningen av utrikes födda där rapporteringsbrister medför en avsevärd övertäckning.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Befolkningsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Brister i rapporteringen av födelser, dödsfall, invandring och utvandring resulterar i täckningsfel.

Födelser och dödsfall ger upphov till mycket små problem med under- respektive övertäckning beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. För nyfödda uppgår undertäckningen till 0,1 procent av 0-åringarna i folkmängdsstatistiken. Övertäckningen med anledning av ej rapporterade dödsfall är ännu något lägre.

Invandring ger upphov till undertäckning beroende på den relativt långa tiden mellan invandringen och registreringstidpunkten. För de invandrare som fick sina beslut om uppehållstillstånd under 1996 var mediantiden från det att ansökan registrerats fram till folkbokföringen 21 veckor. Därtill kommer polisens handläggningstid, om vars längd vi inte har någon uppgift. Uppgift om tidsskillnaden mellan invandring och registreringstidpunkt för nordiska invandrare saknas men den är kortare eftersom nordbor kan bosätta sig i Sverige utan uppehållstillstånd.

Utvandrare förorsakar övertäckning eftersom utflyttning inte alltid anmäls. Övertäckningen uppgick till 0,1 procent av hela populationen enligt kontrollen i samband med folk- och bostadsräkningen 1990 (FoB 85). Räknat på delpopulationen utländska medborgare var övertäckningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för övriga medborgarskap tillsammans. I en studie från 1994 (Nilsson, Brister i folkbokföringen, PM, 1994) framförs hypotesen att övertäckningen bland utrikes födda kan vara så stor som 10 procent.

Ett försök till indirekt skattning av övertäckningen har gjorts i en studie publicerad 1999 (Qvist, Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen

RTB. SCB, R&D Report1999:1). I studien analyseras invandrades dödlighet under perioden 1993-97 med intensitetsregression. Analysen visar en relativ underdödlighet bland invandrare i förhållande till svensfödda. Denna relativa underdödlighet tolkas som en relativ övertäckning av invandrare i RTB. Beräkningar visar att övertäckningen bland utomnordiska invandrare ligger i intervallet 25-50 000 personer, motsvarande 4-8 % av de utomnordiska invandrarna.

2.2.3 Mätning

En stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av professionell eller administrativ personal (barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar, läkare) där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man på goda grunder anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel.

Mätfelen är mer omfattande när det gäller flyttningar, där rapporteringen görs av den flyttande. Detta gäller både omedvetna och medvetna felaktigheter i rapporteringen.

I samband med massutsändningar av brev som till exempel skattsedlar och röstkort kontrolleras ibland adressuppgifterna på de försändelser som inte kommit fram. Avsikten är att kontrollera att flyttning anmäls i rätt tid och därmed att den registrerade bosättningen - folkbokföring på viss ort och fastighet - överensstämmer med den faktiska bosättningen. I samband med utsändningen av blanketter till folk- och bostadsräkningarna 1975, 1985 och 1990 genomfördes också sådana kontroller. Kontrollundersökningarna visar att bristerna främst gäller rapportering av utvandring. En närmare redogörelse för resultatet av dessa kontroller finns bland annat i Folkmängd del 1-2 31 december 1998 (SOS).

2.2.4 Svartsbortfall

Inget bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. I samband med dataregistreringen genomförs vissa maskinella kontroller och rättelser. När aviseringarna kommer till SCB granskas också en stor del av uppgifterna innan inläggning sker i RTB. Felaktigheter som upptäcks vid uppdatering av RTB skickas till folkbokföringen för utredning och ev. rättning. Antalet rättelser som utredningen ger upphov till är okänt.

Statistiken framställs från en databas som genereras från RTB.

2.2.6 Modellantaganden

Många av de demografiska måtten bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker.

För utjämnning av observerade dödrisker i åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom en utjämningsmetod utarbetad vid SCB (Martinelle, S (1987): A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality, R&D Report, Statistics Sweden).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Befolkningsstatistiken redovisas utan numeriska osäkerhetsmått.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Böckerna i serien Befolkningsstatistik utkommer årligen. SM BE Sveriges folkmängd (definitiva uppgifter) utkommer årligen. BEFPAK-folkmängd redovisas tre gånger om året, vid hel- och halvårsskiftet, samt tredje kvartalet. Statistiken på kommun- och församlingsnivå i BEFPAK-befolkningsförändringar produceras varje kvartal. Delområdesstatistiken tas fram en gång om året i anslutning till helårsskiftet

3.2 Framställningstid

Framställningen av publikationerna Befolkningsstatistik del 1-2, 3 och 4 sker kontinuerligt under året. SM BE: Sveriges folkmängd 31 december 2003. Framställningstiden är cirka en månad. BEFPAK-folkmängd: Framställningstiden är 14 dagar. BEFPAK-befolkningsförändringar: Framställningstiden är 14 dagar.

3.3 Punktlighet

<i>2002</i>	<i>Planerad</i>	<i>Faktisk</i>
<i>Befolkningsstatistik del</i>	<i>publicering</i>	<i>publicering</i>
1-2	juni 2003	juni 2003
3	sept. 2003	sept. 2003
4	nov. 2003	nov. 2003

Punktligheten är god för statistikpaketen.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. I dokumentationen för långtidsarkivering av RTB-registren kan man hitta de skillnader som trots allt finns i variabeluppsättning och variabelinnehåll.

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattekontoren ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet är emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor.

Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Kommuner med universitet och högskolor har sedan 1991 därför fått en registrerad inflyttning som är större än den verkliga. Folkökningen som redovisas för dessa kommuner är därför delvis en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Tabellerna - Befolkningsstatistik del 1-2

De fram till och med 1996 utgivna böckerna Befolkningsförändringar del 1 (SOS) och Befolkningsstatistik del 2 (SOS) har från och med 1997 slagits ihop

till en bok.

Födda

Under 1973 ändrades aviseringarna till SCB av nyfödda. Tidigare angavs barnets ordningsnummer endast för barn födda i bestående äktenskap ingångna 1950 eller senare. Ordningsnumret avsåg makarnas samtliga gemensamma barn såväl levande födda som dödfödda. Från mitten av 1973 innehåller aviseringarna om födelser i stället det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda. Detta har av SCB räknats upp till att avse det nyfödda barnets ordningsnummer.

Den 1 juli 1979 ändrades medborgarskapslagstiftningen. Ändringen avser barn, vars far har utländskt medborgarskap och mor svenskt medborgarskap. Före den 1 juli 1979 blev dessa barn vid födseln utländska medborgare men blir nu svenska medborgare. Bestämmelsen att barn till svensk mor alltid blir svensk medborgare medför att barn vid födseln i större utsträckning än tidigare förvärvar dubbelt medborgarskap. Inom den svenska folkbokföringen registreras dock enbart det svenska medborgarskapet.

Begreppet född inom respektive utom äktenskapet har med utgången av 1976 utgått ur all lagstiftning. Redovisningen av födda görs från och med 1977 efter moderns civilstånd i samma utsträckning som tidigare för födda inom respektive utom äktenskapet.

Döda

I åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom utjämning av observerade risker. Till och med 1996 baserades denna utjämning på Wittsteins formel. Eftersom metoden visade sig överskatta dödsriskerna i de högsta åldrarna har en ny utjämningsmetod utarbetats.

(Martinelle, S (1987): A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality, R&D Report, Statistics Sweden)

Det nya utjämningsförfarandet användes för första gången i 1997 års tabeller. Dödsriskerna i åldrar över 95 år är därför väsentligt lägre än tidigare. Därmed har också kvarlevandetal och återstående medellivslängder höjts för de allra äldsta. (Jämförelse mellan de olika metoderna redovisas i publikationen Befolkningsförändringar del 3 åren 1997, 1998 och 1999.)

Civilståndsändringar

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar förändringarna bland annat att hemskillnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund.

Civilstånd

Vid redovisning av befolkningen efter civilstånd fr.o.m årsskiftet 1998 inkluderas registrerade partnerskap och upplösta partnerskap i gruppen gifta resp. skilda.

Medborgarskapsbyten

Från 1974 redovisas byten till svenskt medborgarskap efter det år beslutet fattades.

Partnerskap

Från 1995 redovisas nyregistrerade partnerskap länsvis efter kön och ålder.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Vid SCB utgör RTB-uppgifter basinformation i många statistikprodukter, särskilt inom individstatistikens område. Uppgifterna blir i sådana fall ”automatiskt” samordnade med annan statistik.

Statistiken är anpassad till internationella standards. Det vi inte kan rapportera är

Short-term migration och orsaken till dessa. Se punkt 1.1.2 variabler Immigration/emigration.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

RTB är styrande ifråga om objekt, variabler, population, referenstider vid sam användning med annan statistik.

Vid gruppering av befolkningen med utländskt bakgrund bör definitionen vara enligt MIS2002:3.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Befolkningsstatistiken presenteras genom böckerna **Befolkningsstatistik del 1-2, 3 och 4** som ska finnas på alla bibliotek. Statistiken finns också tillgänglig i **Sveriges statistiska databaser** på Internet samt på **SCB:s webbplats: www.scb.se**. Under vecka 51 presenterades ett pressmeddelande om de preliminära befolkningssiffrorna på riksnivå.

I februari publiceras ett statistisk meddelande i **SM BE**-serien.

Förutom de tabeller som publiceras i SOS-serien tas ett stort antal tabeller fram i form av råtabeller som sänds till länsstyrelser, landsting och kommuner. Denna produktion sker i **BEFPAK**-folkmängd och i **BEFPAK**-förändringsstatistik. Löpande under året redovisas både folkmängd och befolkningsförändringar kvartalsvis på SCB:s webb-plats. De flesta tabeller finns tillgängliga vid SCB i Örebro hos programmet för befolkningsstatistik, länsstyrelsernas regionalekonomiska enheter, landstingens planeringsavdelningar och hos kommunerna.

En stor del av uppgifterna i befolkningsstatistiken läggs in i de statistiska databaserna vid SCB. Där kan man till exempel hitta uppgifter om folkmängd, flyttningar, födda och döda.

För att peka på intressanta förändringar och andra företeelser i befolkningens storlek och sammansättning, publiceras ett varierande antal pressmeddelanden av regional och rikstäckande art.

Artiklar och demografiska rapporter framställs mer eller mindre kontinuerligt för publicering i olika tidskrifter samt för presentation på seminarier, konferenser med mera.

Vart femte år publiceras i serien **Demografiska rapporter Livslängdstabeller** för fem år resp. tio år.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller, diagram.

5.3 Dokumentation

Registret över totalbefolkningen (RTB) är dokumenterat i SCBDOK som bl.a. finns på SCB:s hemsida.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Variabelförteckningar och datamängdsbeskrivningar är dokumenterat i SCBDOK som bl.a. finns på SCB:s hemsida. Mikrodatamaterial finns lagrat i olika register inom ramen för RTB-systemet. Årsskiftesversionerna av RTB finns långtidsarkiverade hos Riksarkivet, och detsamma gäller årsversionerna av

förändringsregistren t.o.m år 1997.

5.5 Upplýsningstjänster

Befolkningsstatistikens gruppteleson 019-17 69 00
SCB:s hemsida www.scb.se under rubriken Befolkning
E-mailadress: befolkning@scb.se

2004-01-12